

Spis treści

Przedmowa	XV
Wykaz skrótów	XVII

Część I. Wprowadzenie do prawa prywatnego międzynarodowego

Rozdział 1. Pojęcie i funkcje prawa prywatnego międzynarodowego	3
Rozdział 2. Rys historyczny prawa prywatnego międzynarodowego	9
Rozdział 3. Kodyfikacja polskiego prawa prywatnego międzynarodowego	15
Rozdział 4. Źródła prawa prywatnego międzynarodowego obowiązujące w Polsce ..	21
Rozdział 5. Normy kolizyjne prawa prywatnego międzynarodowego	37
Rozdział 6. Odszukanie i zastosowanie prawa właściwego	49

Część II. Krajowe prawo prywatne międzynarodowe

1. Prawo prywatne międzynarodowe	87
Rozdział 1. Przepisy ogólne	89
Art. 1. Zakres regulacji	94
Art. 2. Łącznik obywatelstwa	95
Art. 3. Właściwość prawa wobec bezpaństwowca	99
Art. 4. Wybór prawa	106
Art. 5. Odesłanie	111
Art. 6. Stosowanie prawa właściwego i kwestie dowodowe	131
Art. 7. Klauzula porządku publicznego	135
Art. 8. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	154
Art. 9. Niejednolite prawo	165
Art. 10. Stosowanie prawa najściślej związanego z danym stosunkiem prawnym	170
Rozdział 2. Osoby fizyczne	177
Art. 11. Zdolność	178
Art. 12. Powołanie na niezdolność	179
Art. 13. Ubezłasnowolnienie	190
Art. 14. Uznanie za zmarłego, stwierdzenie zgonu	195
Art. 15. Imię i nazwisko	197
Art. 16. Dobra osobiste	202
Rozdział 3. Osoby prawne i inne jednostki organizacyjne	232
Art. 17. Osoba prawna	234
Art. 18. Czynności prawne	252
Art. 19. Przeniesienie siedziby, połączenie osób prawnych	256
Art. 20. Ochrona dóbr osobistych	264
Art. 21. Odpowiednie stosowanie	271
Rozdział 4. Przedstawicielstwo	273
Art. 22. Przedstawicielstwo ustawowe	273

Spis treści

Art. 23. Pełnomocnictwo	273
Rozdział 5. Dokonanie czynności prawnej i jej forma	279
Art. 24. Dokonanie czynności prawnej i jej forma	280
Art. 25. Forma czynności prawnej	283
Rozdział 6. Przedawnienie roszczeń i inne instytucje związane z upływem czasu	294
Art. 26. Przedawnienie	294
Art. 27. Odpowiednie stosowanie	294
Rozdział 7. Zobowiązania	303
Art. 28. Zobowiązania umowne	308
Art. 29. Umowa ubezpieczenia	309
Art. 30. Ochrona konsumenta	312
Art. 31. Zobowiązania z papieru wartościowego	322
Art. 32. Zobowiązania z jednostronnych czynności prawnych	327
Art. 33. Zobowiązania ze zdarzeń niebędących czynnościami prawnymi	333
Art. 34. Odesłanie do Konwencji	333
Art. 35. Działania i zaniechania organów publicznych	333
Art. 36. Skutki przelewu wierzytelności wobec osób trzecich	346
Art. 37. Przejęcie długu	349
Art. 38. Zmiana wartości waluty	352
Rozdział 8. Umowa o arbitraż	361
Art. 39. Umowa o arbitraż	362
Art. 40. Forma	362
Rozdział 9. Własność i inne prawa rzeczowe. Posiadanie	373
Art. 41. Własność i inne prawa rzeczowe	374
Art. 42. Prawa rzeczowe na statku oraz pojeździe szynowym	395
Art. 43. Prawa rzeczowe w transporcie	397
Art. 44. Prawa z zapisu papieru wartościowego	400
Art. 45. Posiadanie	403
Rozdział 10. Własność intelektualna	406
Art. 46. Prawa własności intelektualnej	407
Art. 47. Uprawnienia pracownika	412
Rozdział 11. Sprawy małżeńskie	414
Art. 48. Zdolność zawarcia	417
Art. 49. Forma	445
Art. 50. Brak zdolności oraz niezachowanie formy	455
Art. 51. Stosunki osobiste i majątkowe między małżonkami	459
Art. 52. Stosunki majątkowe między małżonkami. Majątkowa umowa małżeńska	473
Art. 53. Skuteczność małżeńskiego ustroju majątkowego względem osoby trzeciej	481
Art. 54. Rozwiązanie małżeństwa i separacja	488
Rozdział 12. Stosunki między rodzicami a dzieckiem	508
Art. 55. Rodzice a dzieci	509
Art. 56. Władza rodzicielska i kontakty z dzieckiem	514
Rozdział 13. Przysposobienie	515
Art. 57. Przysposobienie	515
Art. 58. Rozwinięcie	516
Rozdział 14. Opieka i kuratela	524
Art. 59. Opieka i kuratela nad dzieckiem	524
Art. 60. Opieka lub kuratela nad osobą pełnoletnią	525
Art. 61. Kuratela dla osoby prawnej	532

Art. 62. Kuratela dla załatwienia poszczególnych spraw	535
Rozdział 15. Obowiązki alimentacyjne	537
Art. 63. Zobowiązania alimentacyjne	537
Rozdział 16. Sprawy spadkowe	539
Art. 64–66. <i>(pominięte)</i>	539
Art. 66a. Prawo właściwe dla spraw spadkowych, odesłanie	542
Rozdział 17. Inne stosunki prawne	543
Art. 67. Inne stosunki prawne	544
Art. 68. Wyłączenia	559
Rozdział 18. Zmiany w przepisach obowiązujących	561
Art. 69. <i>(pominięty)</i>	561
Art. 70. <i>(pominięty)</i>	562
Art. 71. <i>(pominięty)</i>	563
Art. 72. <i>(pominięty)</i>	563
Art. 73. <i>(pominięty)</i>	564
Art. 74. <i>(pominięty)</i>	564
Art. 75. <i>(pominięty)</i>	565
Art. 76. <i>(pominięty)</i>	566
Art. 77. <i>(pominięty)</i>	567
Art. 78. <i>(pominięty)</i>	568
Art. 79. <i>(pominięty)</i>	568
Rozdział 19. Przepisy końcowe	569
Art. 80. Derogacja	569
Art. 81. Wejście w życie	569

Część III. Międzynarodowe prawo zobowiązań

2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 593/2008 w sprawie prawa właściwego dla zobowiązań umownych (Rzym I)	573
Preambuła	575
Rozdział I. Zakres zastosowania	583
Art. 1. Przedmiotowy zakres zastosowania	584
Art. 2. Powszechne stosowanie	585
Rozdział II. Przepisy jednolite	591
Art. 3. Swoboda wyboru prawa	606
Art. 4. Prawo właściwe w przypadku braku wyboru prawa	619
Art. 5. Umowy przewozu	651
Art. 6. Umowy konsumenckie	660
Art. 7. Umowy ubezpieczenia	674
Art. 8. Indywidualne umowy o pracę	691
Art. 9. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	705
Art. 10. Zgoda i ważność materialna	717
Art. 11. Ważność ze względu na formę	729
Art. 12. Zakres prawa właściwego	744
Art. 13. Brak zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych	789
Art. 14. Przelew wierzytelności oraz subrogacja umowna	790
Art. 15. Subrogacja ustawowa	798
Art. 16. Wielość dłużników	801
Art. 17. Potrącenie	803
Art. 18. Dowody	807
Rozdział III. Pozostałe przepisy	812
Art. 19. Miejsce zwykłego pobytu	814

Spis treści

Art. 20. Wyłączenie odesłania	815
Art. 21. Porządek publiczny państwa siedziby sądu	817
Art. 22. Państwa posiadające niejednolity system prawny	824
Art. 23. Stosunek do innych przepisów prawa wspólnotowego	828
Art. 24. Stosunek do konwencji rzymskiej	835
Art. 25. Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych	838
Art. 26. Wykaz konwencji	843
Art. 27. Klauzula przeglądowa	844
Art. 28. Stosowanie w czasie	845
Rozdział IV. Przepisy końcowe	849
Art. 29. Wejście w życie i stosowanie	849
3. Prawo wekslowe (wyciąg)	851
Tytuł I. Weksel trasowany	853
Dział XIV. Kolizja ustaw	853
Art. 77. Zdolność wekslowa	853
Art. 78. Forma	858
Art. 79. Skutki zobowiązań wekslowych	861
Art. 80. Terminy poszukiwań zwrotnych	864
Art. 81. Nabycie wierzytelności	865
Art. 82. Częściowe przyjęcie i zapłata	866
Art. 83. Forma i termin protestu	866
Art. 84. Zaginięcie, kradzież weksła	867
4. Prawo czekowe (wyciąg)	869
Dział XIII. Kolizja ustaw	871
Art. 62. Zdolność czekowa	871
Art. 63. Trasat	872
Art. 64. Forma	873
Art. 65. Skutki zobowiązań czekowych	874
Art. 66. Terminy poszukiwań zwrotnych	874
Art. 67. Inne sprawy	874
Art. 68. Forma i termin protestu	875
5. Rozporządzenie (WE) nr 864/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady dotyczące prawa właściwego dla zobowiązań pozaumownych (Rzym II)	877
Preambuła	879
Rozdział I. Zakres zastosowania	885
Art. 1. Przedmiotowy zakres zastosowania	887
Art. 2. Zobowiązania pozaumowne	887
Art. 3. Powszechne stosowanie	888
Rozdział II. Czyny niedozwolone	893
Art. 4. Zasada ogólna	896
Art. 5. Odpowiedzialność za produkt	904
Art. 6. Nieuczciwa konkurencja i praktyki ograniczające wolną konkurencję	916
Art. 7. Szkody w środowisku naturalnym	926
Art. 8. Naruszenie praw własności intelektualnej	931
Art. 9. Spory zbiorowe	937
Rozdział III. Bezpodstawne wzbogacenie, prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia i <i>culpa in contrahendo</i>	946
Art. 10. Bezpodstawne wzbogacenie	947
Art. 11. Prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	952
Art. 12. <i>Culpa in contrahendo</i>	962
Art. 13. Stosowanie art. 8	969

Rozdział IV. Swoboda wyboru prawa	970
Art. 14. Swoboda wyboru prawa	970
Rozdział V. Zasady wspólne	975
Art. 15. Zakres prawa właściwego	977
Art. 16. Przepisy wymuszające swoje zastosowanie	986
Art. 17. Zasady bezpieczeństwa i postępowania	990
Art. 18. Bezpośrednie powództwo przeciwko ubezpieczycielowi osoby odpowiedzialnej	997
Art. 19. Subrogacja	1001
Art. 20. Odpowiedzialność kilku osób	1001
Art. 21. Ważność ze względu na formę	1007
Art. 22. Ciężar dowodu	1009
Rozdział VI. Pozostałe przepisy	1013
Art. 23. Miejsce zwykłego pobytu	1014
Art. 24. Wyłączenie odesłania	1015
Art. 25. Państwa posiadające niejednolity system prawny	1016
Art. 26. Porządek publiczny państwa siedziby sądu	1019
Art. 27. Stosunek do innych przepisów prawa wspólnotowego	1025
Art. 28. Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych	1026
Rozdział VII. Przepisy końcowe	1032
Art. 29. Wykaz konwencji	1032
Art. 30. Klauzula przeglądowa	1033
Art. 31. Stosowanie w czasie	1034
Art. 32. Data rozpoczęcia stosowania	1034
6. Konwencja o prawie właściwym dla wypadków drogowych	1037
Preambuła	1039
Art. 1. Zakres przedmiotowy	1039
Art. 2. Wyłączenie stosowania Konwencji	1042
Art. 3. Prawo właściwe dla odpowiedzialności cywilnej	1043
Art. 4. Wyjątki od postanowień artykułu 3	1044
Art. 5. Odpowiedzialność za uszkodzenie rzeczy	1045
Art. 6. Prawo właściwe dla pojazdów niezarejestrowanych lub zarejestrowanych w kilku państwach	1047
Art. 7. Uwzględnianie przepisów o bezpieczeństwie ruchu na drogach	1047
Art. 8. Przesłanki i zakres odpowiedzialności, zakres szkód; odszkodowanie	1047
Art. 9. Uprawnienie do wystąpienia z roszczeniem bezpośrednio do ubezpieczyciela osoby odpowiedzialnej	1048
Art. 10. Odmowa stosowania jakiegokolwiek prawa właściwego	1049
Art. 11. Stosowanie art. 1–10	1050
Art. 12. Uznanie za państwo	1050
Art. 13. Brak obowiązku stosowania Konwencji przez państwo niemające jednolitego systemu prawnego	1051
Art. 14. Podpisanie, ratyfikacja lub przystąpienie państwa niemającego jednolitego systemu prawnego	1051
Art. 15. Pierwszeństwo przed innymi Konwencjami	1051
Art. 16. Ratyfikacja	1052
Art. 17. Wejście w życie	1052
Art. 18. Przystąpienie do Konwencji	1052
Art. 19. Rozszerzenie zakresu stosowania Konwencji	1052
Art. 20. Obowiązywanie, wypowiedzenie Konwencji	1053
Art. 21. Zakres powiadomień państw przystępujących do Konwencji	1053

Część IV. Międzynarodowe prawo rodzinne

7. Konwencja o jurysdykcji, prawie właściwym, uznawaniu, wykonywaniu i współpracy w zakresie odpowiedzialności rodzicielskiej oraz środków ochrony dzieci (wyciąg)	1057
Preambuła	1059
Wprowadzenie	1060
Rozdział III. Prawo właściwe	1067
Art. 15. Podejmowanie środków ochrony dziecka przez organ sądowy lub administracyjny	1067
Art. 16. Odpowiedzialność rodzicielska powstała bez udziału organu sądowego lub administracyjnego	1072
Art. 17. Wykonywanie odpowiedzialności rodzicielskiej	1078
Art. 18. Odebranie odpowiedzialności rodzicielskiej, zmiana warunków jej wykonywania	1080
Art. 19. Ochrona osoby trzeciej	1081
8. Rozporządzenie Rady (WE) nr 4/2009 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (wyciąg)	1085
Wprowadzenie	1087
Rozdział I. Zakres stosowania i definicje	1103
Art. 1. Zakres stosowania	1103
Rozdział III. Prawo właściwe	1109
Art. 15. Określenie prawa właściwego	1109
Rozdział VIII. Instytucje publiczne	1110
Art. 64. Instytucje publiczne jako wnioskodawcy	1110
Rozdział IX. Przepisy ogólne i końcowe	1113
Art. 75. Przepisy przejściowe	1113
9. Protokół o prawie właściwym dla zobowiązań alimentacyjnych (wyciąg)	1115
Preambuła	1117
Art. 1. Zakres stosowania	1118
Art. 2. Uniwersalne stosowanie	1119
Art. 3. Ogólna właściwość prawa	1119
Art. 4. Szczególna właściwość prawa uprzywilejowująca niektórych wierzycieli	1119
Art. 5. Szczególna właściwość prawa w odniesieniu do małżonków i byłych małżonków	1124
Art. 6. Szczególne środki obrony	1126
Art. 7. Wybór prawa właściwego do celów konkretnego postępowania	1127
Art. 8. Wybór prawa właściwego	1127
Art. 9. „Domicyl” zamiast „obywatelstwa”	1131
Art. 10. Instytucje publiczne	1132
Art. 11. Zakres stosowania prawa właściwego	1133
Art. 12. Wyłączenie odesłania	1135
Art. 13. Porządek publiczny	1135
Art. 14. Ustalenie wysokości świadczeń alimentacyjnych	1136
Art. 15. Wyłączenie stosowania protokołu do konfliktów wewnętrznych	1137
Art. 16. Terytorialnie niejednolite systemy prawne	1138
Art. 17. Niejednolite systemy prawne – normy kolizyjne odnoszące się do różnych kategorii osób	1138

Art. 18. Stosunek do wcześniejszych konwencji haskich dotyczących zobowiązań alimentacyjnych	1139
Art. 19. Stosowanie innych instrumentów międzynarodowych	1139
Art. 20. Jednolita wykładnia	1139
Art. 22. Postanowienia przejściowe	1140
Art. 25. Wejście w życie	1140
Art. 27. Zastrzeżenia	1141

Część V. Międzynarodowe prawo spadkowe

10. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 650/2012 w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń, przyjmowania i wykonywania dokumentów urzędowych dotyczących dziedziczenia oraz w sprawie ustanowienia europejskiego poświadczenia spadkowego (wyciąg) ...	1145
Rozdział I. Zakres stosowania i definicje	1147
Art. 1. Zakres stosowania	1148
Art. 2. Właściwość organów w sprawach spadkowych w państwach członkowskich	1148
Art. 3. Definicje	1149
Rozdział II. Jurysdykcja	1159
Art. 13. Przyjęcie lub odrzucenie spadku, zapisu lub udziału obowiązkowego	1159
Rozdział III. Prawo właściwe	1162
Art. 20. Powszechne stosowanie	1166
Art. 21. Zasada ogólna	1166
Art. 22. Wybór prawa	1174
Art. 23. Zakres stosowania prawa właściwego	1179
Art. 24. Rozrządzenia na wypadek śmierci inne niż umowy dotyczące spadku	1189
Art. 25. Umowy dotyczące spadku	1198
Art. 26. Ważność materialna rozrządzeń na wypadek śmierci	1208
Art. 27. Ważność formalna pisemnych rozrządzeń na wypadek śmierci ...	1213
Art. 28. Ważność pod względem formy oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku	1220
Art. 29. Szczególne przepisy dotyczące wyznaczania zarządcy spadku oraz jego uprawnienia w niektórych sytuacjach	1223
Art. 30. Szczególne przepisy nakładające ograniczenia dotyczące dziedziczenia lub wpływające na nie w odniesieniu do niektórych składników majątku	1225
Art. 31. Dostosowanie praw rzeczowych	1234
Art. 32. Śmierć jednoczesna	1239
Art. 33. Spadek bezdziedziczny	1244
Art. 34. Odesłanie	1249
Art. 35. Porządek publiczny (<i>ordre public</i>)	1251
Art. 36. Państwa posiadające co najmniej dwa systemy prawne – terytorialne kolizje praw	1257
Art. 37. Państwa posiadające co najmniej dwa systemy prawne – kolizje praw dotyczących różnych kategorii osób	1263
Art. 38. Niestosowanie niniejszego rozporządzenia do wewnętrznych kolizji praw	1265
Rozdział VII. Przepisy ogólne i końcowe	1267
Art. 75. Stosunek do istniejących konwencji międzynarodowych	1267
Art. 83. Przepisy przejściowe	1275
Art. 84. Wejście w życie	1275

11. Konwencja dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych (wyciąg)	1281
Preambuła	1283
Art. 1. Przesłanki ważności rozrządzenia testamentowego pod względem formy	1284
Art. 2. Oświadczenia odwołujące wcześniejsze rozrządzenie testamentowe ..	1284
Art. 3. Ustępowanie konwencji w przypadku umów bilateralnych	1284
Art. 4. Rozciągnięcie reżimu konwencyjnego na testamenty wspólne	1284
Art. 5. Ograniczenie formy rozporządzeń testamentowych ze względu na cechy testatora	1284
Art. 6. Charakter norm kolizyjnych wynikających z konwencji	1285
Art. 7. Powoływanie się na oczywistą sprzeczność prawa	1285
Art. 8. Czasowy zakres zastosowania norm konwencyjnych	1285
Art. 9. Możliwość składania zastrzeżeń co do definiowania miejsca zamieszkania	1285
Art. 10. Możliwość zastrzeżenia odmowy uznania za ważne testamentów ustnych	1285
Art. 11. Możliwość nieuznania za ważne rozporządzeń testamentowych dokonanych za granicą	1285
Art. 12. Możliwość wyłączenia stosowania klauzul o charakterze niespadkowym	1286
Art. 13. Zastrzeżenie stosowania ram czasowych konwencji	1286
Indeks rzeczowy	1297